

Handläggare: Lotta Burenius
Telefon: 08 - 508 36 210

Till
Äldrenämnden

Kartläggning och utveckling av stödet till personer som vårdar eller stödjer närstående

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden lägger redovisningen till handlingarna..

Eva Frunk Lind
Direktör

AnnMarie Ståhl
Avdelningschef

Sammanfattning

I budget för 2011 har Äldrenämnden beviljats 0.5 mnkr för att utreda hur anhörigstödet kan utvecklas.

Äldreförvaltningen har kartlagt anhörigstödet i staden. Kartläggningen påvisar behov av samlad information om bl.a. service, stöd och hjälpmedel som kan underlätta anhörigvårdarens vardag. Förvaltningen har utifrån kartläggningens resultat utformat en resursväska med läsplatta och tekniska hjälpmedel, anordnat kompetensdagar för de kommunala och privata hemtjänstutförarna och inspirationsföreläsningar om Mat för hälsa och välbefinnande, för anhöriga. Förvaltningen stödjer även Demensförbundets projekt Lundagårdsgruppen – stöd för tidigt diagnostiserade demenssjuka i Stockholm.

I samarbete med socialförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna kommer Anhörigpolicyn att uppdateras.

Bakgrund

Den 1 juli 2009 infördes en ändring i Socialtjänstlagen som förtydligar att ”Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående med funktionshinder” (SoL 5 kap 10§).

Stadsrevisionen genomförde 2010 en granskning av insatserna för anhöriga. Resultatet redovisas i revisionsrapporten; Stöd för person som vårdar eller stödjer äldre närstående. I rapporten beskrivs nämndernas aktiva arbete med insatser för anhöriga samt att det finns en tydlig central styrning via stadens policy för anhörigstöd, budget för 2010 samt äldreplanen för 2007-2011. Rapporten påtalar också behovet av att utveckla anhörigstöd.

I ärendet Avstämning av mål och budget för 2011 har Äldrenämnden beviljats 0.5 mnkr för att utreda hur anhörigstödet kan utvecklas med utgångspunkt från revisionsrapporten. Äldrenämnden disponerar också drygt 0,3 mnkr stimulansbidrag från Socialstyrelsen för att utveckla stödet till anhöriga.

Äldreförvaltningen har utifrån den kartläggning av anhörigstöd (bilaga 1) som genomförts under våren 2011 vidtagit kvalitetshöjande åtgärder för stödet till anhöriga.

Ärendet

Kommunfullmäktiges mål i budget för 2011 för äldreomsorgens stöd- och hjälpinsatser till anhöriga är att ”minska belastning, förebygga ohälsa, förse anhängvårdarna med den kunskap och information de har behov av och inte minst ge dem ett erkännande för den arbetsinsats de utför”.

Staden har en Anhörig/Närstående policy för Stockholms stads äldreomsorg, policyn beslutades av kommunfullmäktige i juni 2010¹.

Kommunfullmäktige framhåller i sitt budgetdokument för 2011 vikten av ett varierat och flexibelt utbud av stöd- och hjälpinsatser till dem som vårdar närstående och att insatser ska erbjudas i samarbete med frivilligorganisationer. Målsättning är att 73 % av berörda anhöriga ska vara nöjda med hur anhörigstödet fungerar 2011, i budget 2012 saknas indikator för stödet till anhöriga.

¹ DNR 105-255/2009 Anhörig/Närståendepolicy för Stockholms stads äldreomsorg

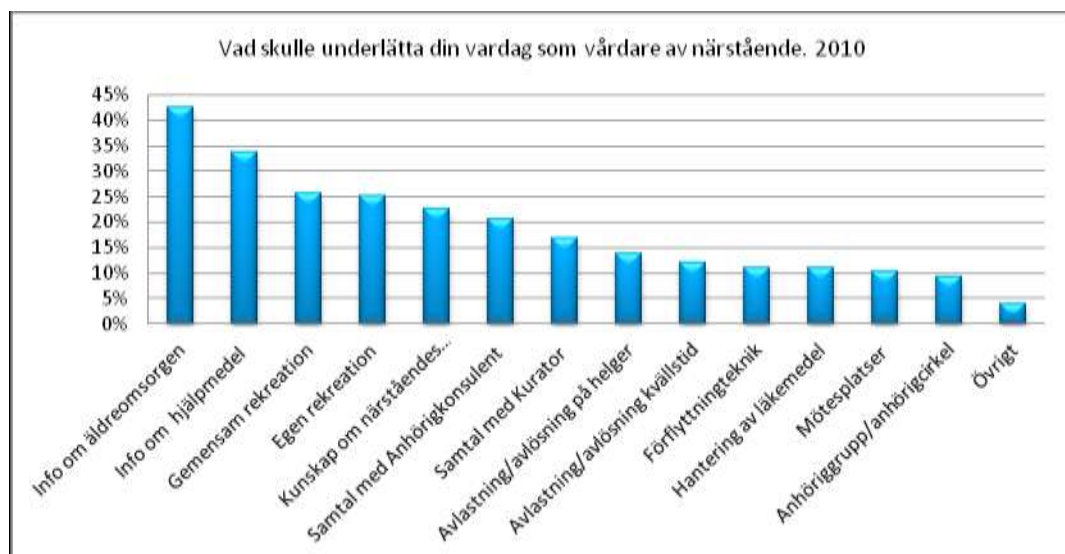
I samtliga stadsdelsförvaltningar finns bl.a. anhörigkonsulenter som arbetar med att utveckla och förbättra det lokala stödet till anhöriga. Många viktiga aktiviteter och projekt genomförs på stadsdelsförvaltningarna.

Det direkta stödet till anhöriga ges oftast som serviceinsatser och kräver inget biståndsbeslut. Stödet består av olika former av anhöriggrupper, studiecirkel, dagsutflykter, matlag etc. Vissa av stödinsatserna ges till den som vårdar och ibland både till den som vårdar och den som behöver vården. Det finns därutöver öppna verksamheter i form av caféverksamhet, träffpunkter, hemgårdar och aktivitetshus.

Det indirekta stödet till anhöriga ges oftast genom biståndsbedömda stödformer till den närstående t ex avlösning, avlastning och hemtjänstinsatser.

Anhöriga som ger stöd eller vårdar personer över 65 år och som varit kända på stadsdelsförvaltningarna har de senaste tre åren svarat på frågor som rör deras situation och behov av stöd. Av de som besvarade enkäten 2010 var 66% helt eller i stort sett nöjda med det stöd och den hjälp de fick.

På frågan om vad anhöriga anser skulle underlätta deras vardag framkom följande önskemål.

Efterfrågan på information och kunskap om vilken hjälp och vilket stöd anhöriga kan få efterfrågas av de flesta, det gäller både allmän information men framförallt kunskap och information som "skräddarsytt" till den enskilda anhöriges specifika behov och situation. Att vårda en närstående i det egna hemmet kan förutom ökad belastning medföra ökat behov av kunskaper om vilka teknisklösningar samt hjälpmedel som finns att tillgå.

För att få en fördjupad kunskap om vad anhörig önskar få hjälp och stöd med har frågor även ställts till stadsdelsförvaltningarnas anhörigkonsulenter. Resultatet stämmer överens med svaren från enkäten, därutöver framkom behov av att samordna stödet till yngre anhöriga mellan stadsdelsförvaltningarna, då anhöriga inte alltid bor i samma stadsdel som sin närstående.

Anhörigkonsulenterna i staden bedömer att det finns många anhöriga som vårdar närstående som inte är kända av stadsdelsförvaltningarna och att det är viktigt att komma i kontakt med anhöriga som ger hjälp till närstående i ett tidigt skede.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Äldreförvaltningen. Kommunstyrelsens pensionärsråd och Äldrenämndens handikappråd har tagit del av ärendet 2011-11-08. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet på sammanträde 2011-11-09.

Äldreförvaltningens synpunkter och åtgärder.

När insatser ska erbjudas anhörigvårdare bör det ske på ett sådant sätt att den som vårdar och dennes närstående kan göra egna aktiva val. Hjälpsatser och stöd ska ge anhöriga och närstående bättre förutsättningar till ett så självständigt och innehållsrikt liv som möjligt.

Det är också viktigt att det bedrivs en strukturerad uppsökande verksamhet så att anhörigvårdare nås i ett tidigt skede. Många av de personer som är anhörigvårdare är en äldre make eller maka och ser sig inte alltid som en grupp som är i behov av socialtjänstens insatser. Samtidigt är det även många yngre och/eller yrkesverksamma som ger stöd och hjälp till närstående. I anhörigenkäten 2011 var 29 % under 62 år vilket också gör att insatser behöver utformas så att anhöriga kan kombinera förvärvsarbete och omsorg om en närstående.

För att ge anhöriga den kunskap och information de behöver samt minska belastning och förebygga ohälsa hos anhörigvårdare har äldreförvaltningen vidtagit följande:

Anhöriga behöver lätt och snabbt få kunskap och information utifrån individuella behov. Anhöriga bör också få en samlad kunskap om den service och det stöd som finns samt även om teknikstöd och hjälpmedel som kan underlätta anhörigvårdarens vardag. En *resursväska* med läsplatta och övriga hjälpmedel har tagits fram av äldreförvaltningen i samarbete med stadsdelsförvaltningarnas anhörigkonsulenter. Anhörigkonsulenter och lokala anhörigcentren i förvaltningarna kan på så sätt snabbt och enkelt ge stöd och tips till anhöriga. För att nå anhöriga i ett tidigt skede kommer läsplattan också att användas för den information som anhörigkonsulenterna ger på olika sjukhus och andra platser där

de möter anhöriga. Äldreförvaltningen finansiera en väska till varje stadsdelsförvaltning och två till de större förvaltningarna.

Förvaltningen stödjer Demensförbundets projekt - Stöd för anhöriga till personer som nyligen fått en demensdiagnos genom att bevilja bidrag till projektet ”Lundagårdsgruppen” – stöd för tidigt diagnostiserade demenssjuka i Stockholm för fortsatt drift av verksamheten under 2012. Syftet med Lundagårdsgrupperna är att stärka deltagarna, öka deras beredskap att möta sjukdomens olika yttringar, bidra till meningsfullhet i deras vardag och finna vägar för dem att bistå varandra. Syftet är också att underlätta för och stödja anhöriga i ett tidigt skede.

Avlösning i hemmet är en viktig del av stödet till anhörigvårdare. För att utveckla detta stöd anordnar äldreförvaltningen under november 2011 *kompetensdagar* för de kommunala och privata hemtjänstutförarna med fokus på inflytande och delaktighet samt aktivitet och trygghet i vardagen för att förebygga ohälsa - teknikstöd och hjälpmedel. Kompetensdagarna sker i samarbete med stadens anhörigkonsulenter.

Som en del i att förebygga ohälsa har äldreförvaltningen också anordnat *inspirationsföreläsningar* på temat ”Mat för hälsa och välbefinnande”. Föreläsningen vänder sig till äldre och anhöriga, under våren 2011 har 135 personer deltagit.

För att övergripande och samordnat utveckla stödet till anhöriga kommer Anhörigpolicyn uppdateras i samarbete med socialförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna.

Bilaga 1:

Stöd för person som vårdar eller stödjer äldre – Kartläggning av stödet till anhörigvårdare.